

kino
KINOTEKA

LUCA GUADAGNINO: SKRIVENE LJUBAVI

OŽUJAK / TRAVANJ 2025.

PRAKTIČNE INFORMACIJE

Kino Kinoteka
Kordunska 1, 10 000 Zagreb

Ulaznice je moguće kupiti online na www.ulaznice.hr ili svakodnevno u radno vrijeme blagajne kina. Na blagajni kina ulaznice je moguće platiti gotovinom i kreditnim karticama (Maestro, Mastercard, Mastercard Electronic, Visa, Visa Electron, Vpay), uz opciju beskontaktnog plaćanja. Cijena ulaznice za projekcije u sklopu tematskih ciklusa je 4 €.

Blagajna se otvara sat vremena prije svake projekcije. Rezervacije ulaznica nisu moguće.
Broj telefona blagajne: +385 (0)1 5619 189
Mail: kinoteka@centarcesarec.hr

Zadržavamo pravo izmjene programa i pravila o ulaznicama.

Više informacija o kinu Kinoteka i terminima prikazivanja filmova potražite na www.kinokinoteka.hr

HVALA

Talijanski institut za kulturu za pomoć u suorganizaciji programa.

kino
KINOTEKA

Program kina Kinoteka održava se uz potporu Grada Zagreba i Hrvatskog audiovizualnog centra

LUCA GUADAGNINO

Skrivene ljubavi

MARIO KOZINA

Luca Guadagnino na setu filma *Queer* (2024)

Ciklus posvećen redatelju koji uspješno miri autorski pristup i komercijalni senzibilitet, a čiji filmovi istražuju transformativnu moć ljubavi i žudnje.

Luca Guadagnino prošle je godine imao dva izuzetna filma, koja su zaokupila pažnju kritike i publike. Riječ je o sportskoj romansi *Izazivači* (2024) te psihološkoj drami *Queer* (2024), adaptaciji istoimenog romana Williama S. Burroughsa. Iako po mnogočemu različiti, povezuje ih interes za žudnju u svim njezinim oblicima: romantičnim, prijateljskim, erotskim i profesionalnim, iz čijih prepletanja, prožimanja i povremenih sudara gradi zaplete i odnose među likovima. Ovo ujedno predstavlja i zajednički nazivnik ostalih Guadagninovih filmova.

ZAPLET I OSJEĆAJI

Guadagninov opus gotovo pa predstavlja anomaliju u današnjem audiovizualnom krajoliku, u kojem velikim platnima dominiraju VFX-om nakrcane franšize i spektakli. Uspijeva mu osigurati pristojne budžete i glumce s A-liste kako bi snimao filmove usmjerene na likove i zaplet, bez potrebe smještanja u fantastične svjetove ili dodvoravanja adolescentskoj publici. Dojam nesvakidašnjeg daje im samo povlašteni socijalni milje likova, često predstavnicima intelektualne i društvene elite: bogatih nasljednika, *rock* zvijezda, sveučilišnih profesora ili profesionalnih sportaša.

Poznat je po izuzetnom radu s glumcima: Tilda Swinton jedna je od njegovih čestih suradnica, a u *Queeru* je omogućio Danielu Craigu da pokaže svu širinu svog glumačkog umijeća. *Zovi me svojim imenom* (2017) proslavio je Timothéeja Chalameta, a uspjeh filma pomogao je promijeniti način na koji se LGBTQ likovi i teme prikazuju na velikome platnu.

Guadagnino je trenutačno i jedan od najproduktivnijih redatelja: završava triler *After the Hunt* s Julijom Roberts i Andrewom Garfieldom u glavnim ulogama, a među četiri projekta u razvoju posebno se ističe nova adaptacija *Američkog psiha*, kontroverznog romana Breta Eastona Ellisa, kojega bi trebao odigrati Austin Butler.

Ovo su samo neki od razloga koji Guadagnina čine popularnim među gledateljima svih generacija, podjednako prihvaćenim među posvećenim filmofilima i onima koji se sedmom umjetnošću bave rekreativno.

OSOBNÁ KARTA

Guadagnino je poznat po vizualno sofisticiranim djelima, u kojima emocije likova vješto izražava elegantnim režijskim rješenjima i likovnim aspektima, posebice kostimima, uređenjem interijera i odabirom lokacija. U tom kontekstu iznenađuje podatak da nije nikad stekao formalno režijsko obrazovanje, nego je „zanat“ učio kao osobni asistent velike talijanske glumice Laure Betti, ali i proučavajući opuse velikih redatelja (diplomirao je na Jonathanu Demmeu).

Sve, i kosti (2022)

Rasprskavanje (2015)

U njegovu se radu mogu pratiti utjecaji neorealističkih i modernističkih autora kao što su Bernardo Bertolucci, Roberto Rossellini i Pier Paolo Pasolini, ali i estetičke nešto novijeg datuma kao što su kinematografija čula (*cinema of the senses* – Catherine Breillat, Claire Denis), koje su ponudile nov pristup razumijevanju i prikazivanju ljudske tjelesnosti, seksualnosti i senzualnosti.

No Guadagninovi utjecaji uključuju i žanrovske klasike Marija Bave i Darija Argenta, rodonačelnike specifično talijanskih detektivskih trilera i horora (*giallo*), čiji se stilski ekscesi i formalna odvažnost također uočljivi u njegovu rukopisu. Iako je najpoznatiji po romansama i melodramama, povremeno snima i „žešće“ žanrovske filmove. Njegov dugometražni prvijenac *Protagonisti* (1999) dekonstrukcija je krimića, dok su *Suspiria* (2018) i *Sve, i kosti* (2022) revizionistički filmovi strave. Premda im ne manjka uznemirujućih prizora, Guadagnino i njih uklapa u emocionalne potrebe likova, zbog čega prevladava atmosfera melankolije umjesto strave.

Pritom se ne usteže od hvatanja u koštac s adaptacijama romana (*Queer, Sve, i kosti, Zovi me svojim imenom*), ali ni prerada klasika kao što su Argentova *Suspiria* (1977) i *Bazen* (1969) Jacquesa Deraya, koje u njegovoj interpretaciji funkcioniraju kao samodostatna djela neovisna o originalima.

TURISTI I PUTNICI

U Bertoluccijevu *Čaju u Sahari* (1990) kaže se da je turist onaj tko razmišlja o povratku kući čim stigne na ciljnu destinaciju, dok se putnik (*traveler*) možda nikada ne vrati. Guadagnino je rođen u Palermu, no djetinjstvo je proveo u Etiopiji, gdje mu je otac predavao talijanski jezik i književnost. U Italiju se vratio kao šestogodišnjak, no djetinjstvo provedeno u Africi često je isticao kao formativno važno, zbog čega je promovirao radove afričkih autora, a u filmovima se i sam često oslanjao na motive putovanja i izmještanja, koji služe kao početna točka za transformaciju likova. Jer čak i kada ljetuju, Guadagninovi likovi nisu turisti, nego su putnici koji se ne očekuju vratiti kući – barem ne isti kao što su na putovanje otišli.

Ciklus LUCA GUADAGNINO: SKRIVENE LJUBAVI podijeljen je u pet cjelina, od kojih je svaka posvećena temi karakterističnoj za njegov opus. Guadagninove filmove pritom prikazujemo uz rame onih koje navodi kao inspiraciju ili onih koji su im tematski slični. Cilj je da im pružimo određeni estetski ili tematski kontekst, ali i da kroz opus jednog redatelja ponudimo uvid u nekoliko autorskih i stilskih struja iz filmske povijesti te načinima na koji uzlaze u dijalog s recentnim ostvarenjima.

KRAJOLICI ŽUDNJE posvećeni su Guadagninovim filmovima *Ja sam ljubav* i *Queer*, a govore o transformativnoj moći ljubavi i seksualnosti, čak i pod cijenu dezintegracije onoga koji žudi. U DRUGOJ ZEMLJI nastavlja istraživati temu izmještanja i putovanja, ovoga puta i kroz europsko kolonijalno nasljeđe i migracije.

Guadagnino je često inspiraciju pronalazio u transgresivnim umjetničkim radovima koji su rušili tabue, pa UGRIZ ZADOVOLJSTVA okuplja nekoliko filmova koji istražuju tanku granicu između ljubavi i konzumacije, organiziranu oko kanibalske romanse *Sve, i kosti*. COMPRESS/REPRESS posvećen je filmovima na temu potiskivanja i sublimacije erotskih potreba, koje iz podsvijesti često izranjaju uz *rasprskavanje*, a svoj naslov duguje pjesmi Trenta Reznora i Atticusa Rossa iz *Izazivača*.

DUBOKO CRVENO istražuje motive zagonetki i zločina koje se provlače Guadagninovim opusom u kontekstu nasljeđa talijanskih *giallo* klasika: vizualnih zagonetki i stilskih ekscesa.

Mnoge filmove iz ciklusa prikazujemo prvi put (ili prvi put nakon dugo vremena) na velikome platnu, pri čemu smo nastojali osigurati njihove recentne restauracije ili najkvalitetnije dostupne inačice. Stoga se nadamo da će Guadagninov opus biti prilika gledateljima da neke filmove i iznova otkriju na velikome platnu.

Početak hrvatske distribucije njegova zasad posljednjeg filma *Queer* stoga ćemo iskoristiti kao povod za putovanje krajolicima žudnje ovog osebnog redatelja: ne kao turisti, nego kao putnici.

NOVITETI

QUEER (2024) R. LUCA GUADAGNINO

KRAJOLICI ŽUDNJE

JA SAM LJUBAV (IO SONO L'AMORE, 2009), R. LUCA GUADAGNINO
LJUBAV JE PAKAO: SKICA ZA PORTRET FRANCISA BACONA (LOVE IS THE DEVIL: STUDY
FOR A PORTRAIT OF FRANCIS BACON, 1998), R. JOHN MAYBURY
TEOREM (TEOREMA, 1968), R. PIER PAOLO PASOLINI
ČAJ U SAHARI (THE SHELTERING SKY, 1990), R. BERNARDO BERTOLUCCI

U DRUGOJ ZEMLJI

ADWA (1999), R. HAILE GERIMA
ČOKOLADA (CHOCOLAT, 1988), R. CLAIRE DENIS
PUTOVANJE U ITALIJU (VIAGGIO IN ITALIA, 1953), R. ROBERTO ROSSELLINI
SICILJA! (SICILIA!, 1999), R. DANIELE HUILLET, JEAN-MARIE STRAUB
ZAPANJUJUĆA DJEVOJKA (THE STAGGERING GIRL 2019), R. LUCA GUADAGNINO
ZOVI ME SVOJIM IMENOM (CALL ME BY YOUR NAME, 2017), R. LUCA GUADAGNINO

UGRIZ ZADOVOLJSTVA

NEVOLJE SVAKOG DANA (TROUBLE EVERY DAY, 2001), R. CLAIRE DENIS
SVE, I KOŠTI (BONES AND ALL, 2022), R. LUCA GUADAGNINO
CARSTVO ČULA (AI NO KORĪDA / L'EMPIRE DES SENS, 1976), R. NAGISA OSHIMA
KU HAR, LOPOV, NJEGOVA ŽENA I NJEZIN LJUBAVNIK (THE COOK, THE THIEF, HIS
WIFE & HER LOVER, 1989), R. PETER GREENAWAY

COMPRESS / REPRESS

MELISSA P. (2005), R. LUCA GUADAGNINO
IZAZIVAČI (CHALLENGERS, 2024), R. LUCA GUADAGNINO
ZA MOJU SESTRU! (À MA SŒUR!, 2001), R. CATHERINE BREILLAT
RASPRSKAVANJE (A BIGGER SPLASH, 2015), R. LUCA GUADAGNINO

DUBOKO CRVENO

PROTAGONISTI (THE PROTAGONISTS, 1999), R. LUCA GUADAGNINO
TRI LICA STRAHA (I TRE VOLTI DELLA PAURA, 1963), R. MARIO BAVA
SUSPIRIA (2018), R. LUCA GUADAGNINO
DUBOKO CRVENO (PROFONDO ROSSO, 1975), R. DARIO ARGENTO

PETAK | 14.3.

QUEER

PSIHOLOŠKA DRAMA, ROMANSA
IT, US | 2024 | 137 MIN
DISTRIBUCIJA: MCF
REŽIJA: Luca Guadagnino
IGRAJU: Daniel Craig, Drew Starkey,
Jason Schwartzman, Henrique Zaga,
Lesley Manville

1950-ih godina američki pisac William Lee kao iseljenik živi u Mexico Cityju, gdje vrijeme provodi po barovima zavodeći mladiće. Jednoga dana na ulici spazi Eugenea Allertona, razvojačenog Amerikanca s kojim stupa u odnos. No Allerton je emocionalno nedostupan, a situacija je dodatno otežana Leejevom ovisnosti o heroinu. Izlaz iz slijepe ulice Lee će potražiti u *yagéu*, biljci sa psihotropnim učincima iz ekvadorske džungle.

Nakon uspješne suradnje na *Izazivačima*, redatelj Luca Guadagnino i scenarist Justin Kuritzkes prihvatili su se adaptacije *Queera*, kulturnog romana predstavnika *beat* generacije Williama S. Burroughsa. Burroughs je roman napisao pedesetih kao svojevrsni nastavak svog proznog prvijenca *Junkie*, no svjetlo dana ugledao je tek 30-ak godina kasnije. Guadagnino i Kuritzkes vjerni su predlošku, no razrađuju njegove nadrealističke elemente i nadograđuju ga naknadnim komentarima urednika Olivera Harris i samog Burroughsa, koji je roman pisao čekajući suđenje za ubojstvo iz nehaja svoje supruge Joan Vollmer.

Queer je stoga zanimljiv iz niza razloga: kroz Burroughsovu autobiografsku epizodu vjerno oslikava LGBTQ scenu vremena i život američkih iseljenika, posebice *beatnika*, koji su u zemlje globalnog juga bježali od konformizma poslijeratnog SAD-a. Istovremeno, to je film o potrebi za intuitivnim povezivanjem mimo konvencionalne komunikacije, pri čemu žudnja postaje transformativno i transcendentalno iskustvo. Najveće odstupanje u odnosu na predložak stoga se odvija na samome kraju, gdje Guadagnino oslanjajući se na koreografiju i asocijativnu montažu Leeju i Allertonu omogućuje trenutak prolaznog, ali izrazito snažnog prožimanja u duhovnoj sferi onkraj tijela i govora – točki u kojoj se njihovi identiteti stapaju i razgrađuju, a što im je u (inače nedovršenu) romanu bilo uskraćeno.

Queer se ističe i odličnim nastupom Daniela Craiga, koji igrajući Leeja vješto balansira između egzibicionizma i ranjivosti, humora i melankolije.

KRAJOLICI ŽUDNJE

Luca Guadagnino:
Skrivene ljubavi

SRIJEDA | 5.3.

JA SAM LJUBAV

Io sono l'amore

ROMANSA, MELODRAMA
IT | 2009 | 119 MIN
DISTRIBUCIJA: The Film Consortium Ltd.
REŽIJA: Luca Guadagnino
IGRAJU: Tilda Swinton, Flavio Parenti,
Edoardo Gabbriellini, Alba Rohrwacher,
Pippo Delbono, Maria Paiato, Marisa Berenso

Večer je uoči Božića u domu Recchi, milanske obitelji koja je svoje bogatstvo izgradila na tekstu. Vremešni patrijarh Edoardo slavi rođendan, a Emma, supruga njegova sina, zadužena je za organizaciju događaja. Uzvanici nestrpljivo očekuju saznati kome će Edoardo u nasljedstvo ostaviti svoje poslovno carstvo, a njegova odluka na različite će načine utjecati na sve članove obitelji Recchi.

Ova istančano režirana obiteljska večera, koja vještinom skiciranja karaktera, odnosno među likovima i atmosferom u sjećanje priziva Bergmanov *Fanny* i *Alexander* (1982), predstavlja odskočnu dasku u raskošnu melodramu, koja je Lucu Guadagnina s razlogom dovela pod lupu međunarodne filmske javnosti.

Elegantnom montažom i pokretima kamere Guadagnino uranja gledatelje u svakodnevicu likova, a svojim okom za detalje, dekor, osvjetljenje, glazbu – a u ovom slučaju i hranu – podjednako vješto istražuje njihov

životni stil, kao i tajne srca, koje ponašanje likova usmjeravaju suprotno tuđim i vlastitim očekivanjima. *Ja sam ljubav* priča je o sukobu tradicije i osjećaja, ali i film o transformativnoj moći žudnje, što je tema kojoj će se u nastavku karijere često vraćati.

Guadagnino se pritom nastavlja na tradiciju talijanske kinematografije 1960-ih i 1970-ih, u rasponu od modernističkog *Teorema* (1968) koji je govorio o dezintegraciji buržujске obitelji do stilskih i narativnih ekscesa *giallo*-trilera (npr. *Duboko crveno*, 1975), pri čemu će ključnu ulogu u raspletu imati gastronomska zagonетка jednog specifično spravljenog i serviranog jela.

Ja sam ljubav premijerno je prikazan u konkurenciji filmskog festivala u Veneciji, kritika je bila puna riječi hvale za Guadagninovu režiju, osjećaj za stil te nastup Tilde Swinton u glavnoj ulozi, a bio je nominiran za Oscara za najbolje kostime.

ČETVRTAK | 6.3.

LJUBAV JE PAKAO: SKICA ZA PORTRET FRANCISA BACONA

*Love Is the Devil: Study for a
Portrait of Francis Bacon*

Britanski slikar Francis Bacon jedne večeri u svome ateljeu nailazi na Georgea Dyera, mladog i naočitog lopova koji mu je provalio u studio. No umjesto da pozove policiju, Bacon ga poziva sebi u krevet. Ono što slijedi je turbulentna ljubavna priča u kojoj se sudaraju umjetnost, osjećaji, seks i ovisnost.

Ljubav je pakao: Skica za portret Francis Bacon dugometražni je prvijenac Johna Mayburyja, britanskog filmaša koji se proslavio kao redatelj videospotova (Pet Shop Boys, Sinéad O'Connor). Mayburyjev debi je fascinantna studija karaktera Bacona, Dyera i umjetničke scene vremena, koja nadilazi konvencije tradicionalnog *biopica*.

Svojim interesom za figurativni izraz Bacon je odudarao od tada favoriziranih likovnih težnji apstraktnom ekspresionizmu, a javnost je dodatno provocirao otvorenom homoseksualnošću na platnu i izvan njega. Maybury nije dobio dozvolu da u svome filmu koristi Baconove radove, stoga je njegove prepoznatljive hrvajuće figure, kubizmom inspirirane

BIOGRAFSKI FILM, PSIHOLOŠKA DRAMA
UK | 1998 | 90 MIN

DISTRIBUCIJA: BFI

REŽIJA: John Maybury

IGRAJU: Derek Jacobi, Daniel Craig, Anne Lambton, Karl Johnson, Annabel Brooks, Adrian Scarborough, Tilda Swinton

distorzirane portrete, osvjetljenje i kolorističku paletu rekreirao inovativnim snimateljskim i montažnim rješenjima, tumačeći ih i kroz psihološka stanja Bacona i Dyera.

Film nose i posvećeni glumački nastupi Dereka Jacobija kao Bacona i Daniela Craiga u jednoj od svojih prvih filmskih uloga, u kojoj vješto balansira između Dyerove fascinacije i straha imponiranim karizmom i klasnim razlikama svoga ljubavnika.

Dinamiku Bacona i Dyera preuzeo je i Luca Guadagnino u *Queeru* (2024), ovoga puta s Craigom u ulozi starijeg ljubavnika. No Craigov William Lee, unatoč samopouzdanju i ironiji, i dalje podsjeća na iskusniju verziju Georgea Dyera: osamljenog muškarca koji u potrazi za povezivanjem prepušta autodestrukciji – ovoga puta ne nužno s razornim posljedicama. Ljubav možda i jest pakao, ali i prilika za transformaciju.

PETAK | 7.3.

TEOREM

Teorema

Jednoga dana u obitelj bogatih milanskih industrijalaca stiže privlačan tajanstveni posjetitelj, koji u svega nekoliko dana zavodi majku, oca, kćer, sina i sluškinju. Zadovoljivši njihovu potrebu za ljubavlju, nestat će jednako neobjašnjivo kao što se i pojavio. Suočeni s naglim gubitkom, članovi obitelji počat će odbacivati živote koje su dotad vodili u potrazi za autentičnošću.

Pier Paolo Pasolini u svojim je filmovima pokušavao pomiriti Freuda, Marxa i Isusa, možda i najprovokativnije u *Teoremu*. Riječ je o jednom od kontroverznijih filmova 1960-ih, premijerno prikazanom na Filmskom festivalu u Veneciji, gdje mu je dodijeljena posebna nagrada međunarodnih katoličkih filmskih kritičara, da bi ista bila povučena na zahtjev Vatikana.

Pasolini napušta konvencije psihološkog realizma u korist alegorije i filozofske rasprave, na što upućuje formulaičnim razvojem događaja i samim naslovom filma. Njegov neznanac prikazan je kao kristolika figura koja

EROTSKO-PSIHOLOŠKA DRAMA
IT | 1968 | 98 MIN

DISTRIBUCIJA: Mondo TV

REŽIJA: Pier Paolo Pasolini

IGRAJU: Terence Stamp, Silvana Mangano, Massimo Girotti, Anne Wiazemsky, Laura Betti

razara sustav vrijednosti ostalih likova, od kojih je svaki prikazan kao prototip nekog malograđanskog ideala. Tako izazvana kriza goni ih u potragu za autentičnom egzistencijom i postepeno lišavanje konvencionalnih ideja o obitelji, braku, moralu, vlasništvu i umjetnosti. No Pasolini ne nudi jednostavan narativ o osobnom oslobođenju: seks je prikazan kao transgresivna i transformativna sila, no ishodi do kojih dovodi krajnje su ambivalentni – često autodestruktivni, a povremeno i transcendentni. „Film više-manje završava sa sljedećom poukom: sve što buržoazija čini je pogrešno,“ izjavio je u jednom intervjuu.

Pasolini je paralelno s produkcijom filma napisao i istoimeni roman (preveden na hrvatski 2022. godine u izdanju kuće MeandarMedia), u kojem je razradio spomenute teme, a pritom se jednako provokativno obrušio i na formu realističnog građanskog romana. U sklopu ciklusa prikazujemo novu restauraciju filma predstavljenu u programu Venice Classics 2022. godine.

SUBOTA | 8.3.

ČAJ U SAHARI

The Sheltering Sky

PSIHOLOŠKA DRAMA
UK, IT | 1990 | 138 MIN
DISTRIBUCIJA: The Festival Agency
REŽIJA: Bernardo Bertolucci
IGRAJU: Debra Winger, John Malkovich,
Campbell Scott, Jill Bennett, Timothy
Spall, Éric Vu-An

Krajem 1940-ih bračni par Port i Kit Moresby u pratnji prijatelja Goergea Tunnera odlaze u Alžir kako bi posjetili Saharu. No udaljujući se od svijeta koji poznaju pronalaze samo tjeskobu od koje su bježali.

Čaj u Sahari adaptacija je *Zaklona od neba*, fascinantnog romana Paula Bowlesa iz 1949. o srazu kultura i dezintegraciji identiteta, kroz koji je uvjerljivo opisao stanje duha neposrednog američkog porača. On sam proveo je veći dio života kao *expat* u Alžiru gdje se bavio pisanjem i prevodenjem.

Redatelj Bernardo Bertolucci i direktor fotografije Vittorio Storaro pretočili su Bowlesovu hipnotičku prozu u slike fascinantne ljepote, koje svojom senzualnošću, impozantnim totalima i koloritom povremeno oduzimaju dah. Pritom su ostali vjerni beskompromisnosti Bowlesove vizije svijeta, posebice u razumijevanju sraza različitih kultura. Bowles naime odbija prikazati Afriku kao egzotični spektakl namijenjen zabavi dokonih turista, nego njezinim lju-

dima, običajima i krajolicima pristupa sa strahopoštovanjem nekoga tko uvažava, ali ne romantizira razlike u kulturama. Bowlesova Afrika stoga nije neprijateljska sama po sebi, ali jest za one koji podcjenjuju njezine specifičnosti.

Upravo je to kobna greška Porta i Kit, koje kombinacija otuđenosti i kulturne snishodljivosti naposljetku dolazi glave. U egzotici Sahare stoga neće pronaći bijeg ni zabavu, nego samo svoj vlastiti očaj raspršen po pjesčanim dinama. Uvjerljivost priči daju nastupi Johna Malkovicha i Debre Winger, koji su se bez zadržke prepustili istraživanju fizičke i mentalne dezintegracije svojih likova.

Luca Guadagnino isticao je *Čaj u Sahari* kao jedan od svojih omiljenih filmova, a američkim putnicima i iseljenicima u razdoblju nakon Drugog svjetskog rata te otuđenjem, potrebom za komunikacijom i putovanjem kao dezintegracijom identiteta istražio je i u svome filmu *Queer*.

U DRUGOJ ZEMLJI

Luca Guadagnino:
Skrivene ljubavi

SRIJEDA | 12.3.

ADWA

DOKUMENTARNI
ET, IT, US | 1999 | 96 MIN
DISTRIBUCIJA: Mypheduh Films
Režija: Haile Gerima

Godine 1896. etiopska vojska naoružana kopljem i strijelama izvojevala je pobjedu nad tehnološki i brojčano nadmoćnijim talijanskim okupatorima. Uspjeh ove bitke zaustavio je talijanske kolonizacijske planove te inspirirao niz afričkih nacija u njihovoj borbi za neovisnost.

Povodom stote obljetnice Bitke za Adwu etiopski redatelj Haile Gerima snimio je film u kojem detaljno predočava događaje koji su utirali put etiopskoj slobodi pod vodstvom cara Menelika i carice Taitu. Rezultat je fascinantno režirano djelo u kojem Gerima inovativnim kadriranjem i oblikovanjem zvuka pristupa povijesnoj arhivi, fotografijama i freskama te iz njih izvlači žar bitke. Pritom se oslanja i na bogatu usmenu predaju, narodne pjesme i napjeve, kao i komentare povjesničara ne bi li dao širi kontekst zbivanjima. Gerima tako prati i mehanizme kojima se veliki povijesni događaji transformiraju u nacionalne mitove, postaju temom usmene književnosti te bude maštu, nadu i nacionalni ponos novih generacija.

Adwa je stoga puno više od dokumentarca o bitci iz naslova: radi se o svojevrsnom filmskom eseju koji povijesti pristupa kao sirovom materijalu koji se oblikuje i pamti kroz sjećanja, slike i priče.

Iako rođen u Palermu, Luca Guadagnino djetinjstvo je proveo u etiopskoj prijestolnici, gdje mu je otac predavao povijest i talijansku književnost. Obitelj je napustila Addis Abebu 1977. godine zbog izbijanja građanskog rata, a Guadagnino je često isticao formativni utjecaj koji je na njega imalo odrastanje u Africi. Haile Gerimu drži za jednog od najboljih redatelja u povijesti kinematografije, a *Adwu* je opisao kao „posljednju riječ u etiopskom otporu talijanskom fašizmu i nacionalizmu“.

ČETVRTAK | 13.3.

ČOKOLADA

Chocolat

FILM O ODRASTANJU, POVIJESNA DRAMA
FR, CM | 1988 | 105 MIN
DISTRIBUCIJA: MK2
REŽIJA: Claire Denis
IGRAJU: Isaach de Bankolé, Cécile
Ducasse, Giulia Boschi, François Cluzet,
Jean-Claude Adelin

Mlada Francuskinja vraća se u Kamerun, zemlju u kojoj je odrasla. Prisjeća se djetinjstva u Mindifu, gradiću pod francuskom administracijom gdje je živjela s ocem, majkom i slugom Protéeom, crnim mladićem s kojim je provodila većinu vremena, premlada da osvijesti seksualne, rasne i političke tenzije neposredno pred izbijanje građanskog rata.

Čokolada je debitantski dugometražni film Claire Denis inspiriran vlastitim djetinjstvom. Slično Guadagninu, Denis je do 14. godine živjela u nekoliko afričkih zemalja, gdje joj je otac radio kao zaposlenik kolonijalne administracije. Po povratku u Francusku osjećala se kao stranac u obje zemlje, a iskustvo drugosti često je uzimala kao polazišnu točku za nekonvencionalno istraživanje nacionalnog identiteta i mitova, uključujući i turbulentni završetak kolonijalnog perioda kojem je svjedočila.

Čokolada predstavlja otklon od narativa, koji su periodu dekolonizacije pristupali s nostalgijom, privilegirajući iskustva i patnje bijelog

stanovništva (Denis kaže da je čitajući *Moju Afriku* Karen Blixen kiptjela od bijesa).

Denis suptilno subvertira konvencije povijesnih melodrama. Umjesto priča o pojedincima čije se izuzetne sudbine raspliću na pozadini društvenih prevrata, Denis privilegira perspektivu likova koji su iz njih obično izostavljeni: supruga, djece i crnih slugu. Umjesto na elaborirane dijaloge i dramatične sukobe, naglasak stavlja na svakodnevicu kolonijalnog života, u čijoj se tromosti i inerciji razotkrivaju nejednakosti i nepravde. Privilegiranjem gesti potisnutog gnjeva umjesto velikih dramatičnih sukoba te donekle otvorenim završetkom odbija staviti točku na priču o prošlosti prenoseći njezine tenzije u sadašnjost.

Slatkoća djetinjstva u naslovu filma sadrži namjerne rasističke konotacije, a asocira i na arhaični francuski izraz *être chocolat*: biti nasamaren ili razočaran.

PETAK | 14.3.

SICILIJA!

Sicilia!

ART FILM
IT, FR | 1999 | 66 MIN
DISTRIBUCIJA: Belva film
REŽIJA: Danièle Huillet, Jean-Marie Straub
IGRAJU: Gianni Buscarino, Angela Nugara,
Vittorio Vigneri

Nakon višegodišnjeg izbivanja, Silvestro se iz New Yorka vraća u rodni grad na Siciliji kako bi posjetio majku. Razgovarajući s ljudima koje sreće putem, suočit će se s duhovima vlastite i regionalne prošlosti.

Redateljski dvojac Danièle Huillet i Jean-Marie Straub istaknuli su se nizom ikonoklastičkih adaptacija velikih kanonskih djela (romana, opera, drama), u kojima su ponudili drugačiji način razumijevanja odnosa slike i teksta. Njihova *Sicilia!* ekranizacija je *Razgovora na Siciliji*, antifašističkog romana Elija Vittorinija iz 1941. godine, čiji su inovativan konverzijski stil i strukturu izuzetno cijenili autori u rasponu od Itala Calvina do Ernesta Hemingwaya.

Huillet i Straub adaptaciju režiraju prepoznatljivim brechtovski denaturaliziranim pristupom, a koji se očituje u statičnim kompozicijama lišenima raskadriranja i oslanjanjem na nastupe neprofesionalnih glumaca koji dijaloge izgovaraju deklamatornim stilom lišenim psihološkog realizma. Izbjega-

vaju i glazbu i šumove koji bi gledateljima određivali što i kako da osjećaju, puštajući ih da obrate pozornost na sadržaj onoga što se govori i prikazuje u kadru.

Unatoč navedenim postupcima distanciranja – a možda i zbog njih – *Sicilia!* osvaja pažnjom posvećenom detaljima koje bismo u tradicionalnijem filmu shvatili kao sekundarne, svedenima na dekor psihologije likova i njihovih osobnih drama: pitoresknošću pejzaža, fizionomijama glumaca i melodičnošću talijanskog jezika, kao i političnošću priče kojom se bave. Ovo je ujedno i jedan od aspekata koji je Luca Guadagnino cijenio kao veliku vrijednost filma, zbog čega ga izdvaja među svoje omiljene. Štoviše, tvrdi da ga je upravo razgovor koji je kao 19-godišnjak vodio s Huillet i Straub na Siciliji potaknuo da se filmom počne baviti proučavanjem i razumijevanjem nekonvencionalnih pristupa kinematografiji, umjesto tradicionalnim školovanjem.

Film se prikazuje u kombinaciji sa *Zapanjujućom djevojkom* Luce Guadagnina (str. 16).

PETAK | 14.3.

ZAPANJUJUĆA DJEVOJKA

The Staggering Girl

Francesca je spisateljica koja se iz New Yorka vraća u Italiju, kako bi kako bi uvjerila svoju gotovo slijepu majku da se preseli k njoj u New York. Dok provodi vrijeme u domu iz djetinjstva, duhovi njezine mladosti vraćaju se u vrtlogu boli, sjećanja i konačnog ispunjenja.

Filmovi Luca Guadagnina upečatljivi su po naglašenom osjećaju za modu, dizajn i uređenje interijera. Njegova produkcijska kuća Frenesy Film djeluje i kao kreativna agencija zadužena za suradnju s talijanskim luksuznim modnim brendovima. Stoga nije ni neobično da mu opus uključuje i namjenske modne filmove kao što je *Zapanjujuća djevojka*, prezentacija Valentinoovih *haut couture* kolekcija između 2017. i 2019. godine. No Guadagnino nadilazi namjensku funkciju filma.

Zapanjujuća djevojka oslanja se na estetiku zrelog modernizma, koju su sredinom 1960-ih godina popularizirali autori kao što su Fellini (8 i pol, 1963), Antonioni (*Povećanje*,

PSIHOLOŠKA DRAMA

IT | 2019 | 35 MIN

DISTRIBUCIJA: Ibla film

REŽIJA: Luca Guadagnino

IGRAJU: Julianne Moore, Mia Goth, Marthe Keller, Kyle MacLachlan, KiKi Layne, Alba Rohrwacher

1966) i mnogi drugi, a čija su djela propitivala (ne)mogućnost umjetnosti (filma, fotografije, glume, književnosti) da izrazi nov i osoban doživljaj svijeta.

„Majko, toliko je toga što ne mogu izraziti“ reći će Francesca, spisateljica koja se u pokušaju pisanja memoara gubi u asocijativnosti, baš kao što pokušaji figurativnog slikarstva njezine majke završavaju u apstrakciji. Francescino mentalno putovanje odražava se i u nelinearnoj pripovjednoj strukturi, a prihvaćanje vlastite umjetničke nemoći i ograničenja neka je vrsta pobjede, autentičnija od pretenzija na jednu vrstu istine, sjećanja ili priče. Guadagninov film stoga završava vilinskim plesom u Valentinoovim kreacijama, simbolom bljeskova prolazne i zasljepljujuće ljepote koje postajemo svjesni tek kada nestane, tj. kada se transformira u materijal od kojeg gradimo sjećanja, slike i priče.

Film prikazujemo u kombinaciji i sa *Sicilijom!* (str. 15).

LUCA GUADAGNINO: SKRIVENE LJUBAVI

PETAK | 14.3.

PUTOVANJE U ITALIJU

Viaggio in Italia

DRAMA

IT, FR | 1954 | 85 MIN

DISTRIBUCIJA: Coproduction Office

REŽIJA: Roberto Rossellini

IGRAJU: Ingrid Bergman, George Sanders

Alex i Catherine Joyce odlaze u Italiju kako bi prodali vilu kraj Napulja, koju je Alex dobio u nasljedstvo. No izmještenost iz svakodnevice na površinu iznosi razlike u karakterima s kojima se dosad nisu suočili – njegov sarkazam i njezinu preosjetljivost. Nakon osam godina braka shvaćaju da su jedno drugome stranci.

Putovanje u Italiju danas se drži za jedan od najboljih filmova svih vremena, iako mu je prijem bio krajnje turbulentan. Dok su ga talijanski kritičari razapinjali, Jacques Rivette odlučno ga je branio tvrdeći da je Rossellini iskopao rupu u kinematografiji kroz koju će svi nakon njega morati proći. I bio je u pravu: Rossellinijeva dramaturgija nedogađajnosti i prostori koji održavaju stanje likova više nego ono što govore i čine uskoro će postati nezaobilazan sastojak estetike talijanskog modernizma i francuskog novog vala.

Putovanje u Italiju i danas fascinira beskompromisnim pogledom na brak koji ulazi u krizu ne zbog vanjskih utjecaja, nego zbog problema s kojima se supružnici zaokupljeni

dinamikom svakodnevnog života nisu nikada stigli suočiti. U tom smislu znakovit je antologijski završetak na Pompejima, kada Joyceovi u iskapanju okamenjenog para stradalog uslijed erupcije Vezuva vide pepeo vlastite veze. Italija je pritom prikazana kao stanje duha, ali i zemlja u kojoj se prošlost i sadašnjost, život i smrt već stoljećima prepleću, od erupcije Vezuva do Drugog svjetskog rata.

Među štovatelje *Putovanja u Italiju* spada i Luca Guadagnino, koji ga ističe kao svoj najdraži film. „Način na koji je Rossellini sazeo koncept ljubavi, požude i krajolika naprosto je fascinant, posebno to kako krajolik duše likova reflektira pejzaže Napulja i južne Italije,“ izjavio je Guadagnino. Utjecaji Rossellinijeva filma na Guadagninov opus vide se u opustošenim krajolicima Reaganove Amerike u *Sve, i kosti*, dezintegraciji ljubavne veze u *Queeru*, ali i u *Zovi me svojim imenom*, gdje u klasičnoj umjetnosti pronalazi ekvivalente romansi središnjeg para.

LUCA GUADAGNINO: SKRIVENE LJUBAVI

KINOTEKA 17

SUBOTA | 15.3.

ZOVI ME SVOJIM IMENOM

Call Me by Your Name

U ljeto 1983. u sjevernoj Italiji sedamnaesto-godišnji Elio provodi praznike u vikendici svoje obitelji. No dolazak očeva asistenta Olivera u njemu će se probuditi osjećaje kojih dosad nije bio svjestan.

Zovi me svojim imenom predstavlja prekretnicu u načinu na koji su se LGBTQ likovi i teme prikazivali u srednjostrujaškoj kinematografiji. Luca Guadagnino lišava priču melodramskih elemenata koji su predstavljali obvezni sastojak filmova u rasponu od *Philadelphia* (1993) do *Planine Brokeback* (2005), a koji su gej identitet i iskustvo predstavljali kroz prizmu bolesti, krivnje i straha od nasilja i smrti. Lik suosjećajnog oca koji nedvosmisleno podržava osjećaje svoga sina također je označio paradigmatSKU promjenu u prikazu obiteljskih odnosa gej osoba. Guadagninov protagonist imaju slobodu da vlastitim odlukama i postupcima budu odgovorni za (ne) uspjeh veze, umjesto da o njima odlučuju vanjske okolnosti.

FILM O ODRASTANJU, ROMANSA
IT, US, FR, BR | 2017 | 132 MIN
DISTRIBUCIJA: Film Bank Media
REŽIJA: Luca Guadagnino
IGRAJU: Timothée Chalamet, Armie Hammer, Michael Stuhlbarg, Amira Casar, Esther Garrel, Victoire Du Bois

Premda nije prvi koji je posegnuo za sličnim rješenjima (*Vikend*, 2011, *Adelin život*, 2013), *Zovi me svojim imenom* rijedak je primjer filma koji je ostvario značajan uspjeh izvan niše LGBTQ i festivalskih krugova, a publiku i kritiku diljem svijeta osvojio je melankoličnom i senzualnom pričom o odrastanju, uzbuđenju prve ljubavi te otkrivanju vlastite seksualnosti s kojima su se mogli povezati gledatelji bez obzira na dob i seksualnu orijentaciju. Film očarava i svojim pastoralnim ugođajem te i dalje rado slušanim *soundtrackom* američkog kantautora Sufjana Stevensa.

James Ivory nagrađen je Oscarom za adaptirani scenarij, a ostvario je i nominacije za najbolji film, Stevensovu pjesmu *Mystery of Love* te Timothéeja Chalameta u ulozi Elija, koja ga je prometnula u međunarodnu zvijezdu. Spomenimo i to da je riječ o adaptaciji istoimenog romana Andréa Acimana, talijansko-američkog pisca koji je kao i Guadagnino svoje djetinjstvo proveo u Africi (Aleksandrija). Film je u hrvatskim kinima bio distribuiran pod nazivom *Skrivena ljubav*.

LUCA GUADAGNINO: SKRIVENE LJUBAVI

UGRIZ ZADOVOLJSTVA

Luca Guadagnino:
Skrivene ljubavi

SRIJEDA | 19.3.

NEVOLJE SVAKOG DANA

Trouble Every Day

Shane Brown američki je znanstvenik, koji sa suprugom June odlazi na medeni mjesec u Pariz, no muče ga erotske fantazije u kojima se prepleću požuda i kanibalizam. U Francuskoj pokušava stupiti u kontakt s neuroznanstvenikom koji je istraživao navedeni poremećaj, ne znajući da njegova supruga pati od istoga stanja.

Gdje prestaje poljubac a počinje ugriz pitanje je u središtu *Nevolja svakog dana*, kontroverzno filma Claire Denis. Kao prvakinja estetike koju je dio kritike prozvao kinematografijom čula (*cinema of the senses*), Denis prikazuje stvarnost filtriranu kroz tijelo, njegove osjete i nagone, lišene konvencionalnog morala, duhovnosti ili prosvjetiteljstva znanosti, zbog čega zalazi u područje tabua. Denisini likovi rastrgani su između ljubavi prema svojim partnerima i porivom za njihovom konzumacijom, pri čemu seks postaje transgresivna sila proždiranja, za razliku od civilizacijski prihvaćene konzumacije.

ART FILM, HOROR
FR, DE, JP | 2001 | 101 MIN
DISTRIBUCIJA: The Festival Agency
REŽIJA: Claire Denis
IGRAJU: Vincent Gallo, Tricia Vessey, Béatrice Dalle, Alex Descas

Odrednicu horora pritom valja uzeti sa zadržkom. Denis poseže za žanrovskim motivima samo kako bi ih iznevjerila, ne zamarajući se izgradnjom zapleta, ekspozicijom ili koherentnošću naracije. Horor je zanima kao izraz egzistencijalističke tjeskobe u suvremenom svijetu, u kojem je smrt izgubila transcendentnu auru religije, a znanost je svojom racionalnošću nije uspjela objasniti.

Osjetljivi gledatelji trebali bi ipak imati na umu da film sadrži dvije izrazito uznemirujuće scene, zbog kojih je dio posjetitelja projekcije u Cannesu navodno pao u nesvijest. Njihova šokantnost ne proizlazi toliko iz realističnosti prostetike, koliko iz neočekivanosti geste koja senzualnost poljubaca i ljubavnih ugriza pretvara u kanibalistički čin. Denisin pristup izrazito je taktilan i senzualan, čak i u scenama strave, što ga čini uznemirujućim. Melankoličnu glazbu i naslovnu pjesmu skladali su Denisini česti suradnici, bend Tindersticks.

LUCA GUADAGNINO: SKRIVENE LJUBAVI

ČETVRTAK | 20.3.

SVE, I KOSTI

Bones and All

FILM CESTE, HOROR, ROMANSA
IT, US | 2022 | 130 MIN
DISTRIBUCIJA: Park Circus
REŽIJA: Luca Guadagnino
IGRAJU: Timothée Chalamet, Taylor
Russell, Michael Stuhlbarg, Mark Rylance

Maren Yearly oduvijek je imala kanibalističke sklonosti. Otkad je kao trogodišnjakinja pojela svoju dadilju njezin otac Frank nastojao je prikrivati njezine „nezgode“, zbog čega su često mijenjali mjesto prebivanja. No za 18. rođendan otac je napušta, a Maren odlazi na put pokušavajući naučiti kontrolirati svoje porive. Pritom će shvatiti da nije sama, nego da takvih kao što je ona ima još.

Luca Guadagnino u *Sve, i kosti*, pozabavio se mračnijim aspektima žudnje. Riječ je o adaptaciji istoimenog romana za mlade Camille DeAngelis, koji se uklapa u trend neogotičkih *teen* fantazija nastalih nakon *Sumraka*. Čudovišnost ovdje funkcionira kao metafora nesigurnosti izazvanih odrastanjem i adolescencijom (tjelesnim promjenama, novim potrebama, osjećajima nedostatnosti i srama), ali više nije predmet moralne osude ili stigme, nego dokaz posebnosti i individualnosti.

Guadagnino ide i korak dalje, pa njegova ljudožderska metafora zagriža i dublje od

epiderme mladenačke pobune. Smještena u Reaganove osamdesete, *Sve, i kosti* priča je o socijalnom kanibalizmu i gladi za preživljavanjem koju osjećaju obespravljeni, osiromašeni i marginalizirani. Stoga nije ni neobično da je svojim glumcima kao referencu puštao *Njemačku nulte godine* (1948), Rossellinijev klasik o kaosu moralnog i društvenog rasapa na koncu Drugog svjetskog rata.

No kanibalizam je ovdje i metafora potrebe za dubinskim razumijevanjem i prihvaćanjem – proždiranjem i apsorpiranjem nekoga koga volite, zajedno s kostima.

Sve, i kosti premijerno je prikazan na filmskom festivalu u Veneciji, gdje je Luca Guadagnino osvojio Sebrnog lava za režiju, a Taylor Russell nagradu Marcello Mastroianni za glumicu u usponu.

PETAK | 21.3.

CARSTVO ČULA

Ai no korīda/L'empire des sens

EROTSKI
FR, JP | 1976 | 102 MIN
DISTRIBUCIJA: Tamasa
REŽIJA: Nagisa Oshima
IGRAJU: Eiko Matsuda, Tatsuya Fuji

Godine 1936. u Tokiju Kichizo Isihida upoznaje Sadu Abe, novu gejšu u čajani kojom upravlja njegova supruga. Međusobna privlačnost uskoro se razvija u opsesivnu aferu, a njihove erotske igre postepeno postaju ekstremnije. Pritom Sada postaje dominantni partner, a Kichizo se voljno prepušta njezinom rastućem apetitu.

Carstvo čula jedan je od najpoznatijih filmova Nagise Oshime, istaknutog autora japanskog novog vala, poznatog po provokativnim radovima u kojima je istraživao kulturu mladih i propitivao japanske tradicionalne vrijednosti. S ovim filmom uspio je uzburkati duhove na svim stranama svijeta: *Carstvo čula* snimljeno je u Japanu, a njegovi negativni kradomice su slani u Francusku na razvijanje i montažu, što je zbog strogih japanskih cenzorskih zakona bilo nemoguće na domaćem teritoriju. Filmska kopija bila je zaplijenjena uoči projekcije na Berlinaleu zbog optužbi za opscenost, da bi mrak kinodvorana naposljetku ugledala u Cannesu.

Radi se o jednom od prvih umjetničkih filmova koji je u svoj zaplet uključio eksplicitne, nesimulirane scene seksa, što je dotad bilo uglavnom vezano za pornografiju. No Oshimin film prepoznat je kao radikalna studija erotske opsesije, ljubavi svedene isključivo na fizičku dimenziju, koja zahtijeva potpuno i voljno podređivanje potrebama svoga partnera, bez obzira na posljedice. Dodatnu subverzivnost filmu daje smještenost u 1936. – godinu rađanja japanskog fašizma, što podređivanju i isključivanju od vanjskog svijeta daje političku dimenziju. Spomenimo i to da je film snimljen prema istinitom događaju.

Oshimino *Carstvo čula* klasik je 1970-ih, koji je svojom beskompromisnošću ohrabrio autore diljem svijeta da se bez ustezanja pozabave pitanjima ljudske spolnosti, što je gotovo postalo općim mjestom art filma do današnjih dana. Njegovi štovatelji su brojni, a u posljednjoj anketi časopisa *Sight&Sound* Luca Guadagnino ga je uvrstio na popis 10 najboljih filmova svih vremena.

SUBOTA | 22.3.

KUHAR, LOPOV, NJEGOVA ŽENA I NJEZIN LJUBAVNIK

The Cook, the Thief, His Wife & Her Lover

Albert Spica okrutan je gangster bez osjećaja za ukus, koji preuzima prestižni restoran Le Hollandais francuskog *chefa* Richarda Boarsa. Spica uživa fizički i verbalno ponižavati sve oko sebe: osoblje restorana i sebi podređene, mušterije, čak i svoju elegantnu suprugu Georginu. Jednoga dana Georgini za oko zapne knjižar Michael, jedan od redovnih gostiju, s kojim se upušta u vezu uz pomoć osoblja restorana. No razotkrivanje tajne pokrenut će spiralu ljubomore, nasilja i osvete.

Peter Greenaway u svojim radovima povezuje kodove drame, kazališta, slikarstva, književnosti i glazbe, a potom ih sintetizira u specifično filmsko iskustvo. *Kuhar, lopov, njegova žena i njezin ljubavnik* jedan je od njegovih najuspješnijih i najpoznatijih filmova, u kojem je do vrhunca doveo svoje stilske i tematske preokupacije: naglašenu teatralnost scene, literarnu izvještačenost dijaloga, slikarske kompozicije i visceralnu žestinu jakobinskih tragedija.

Greenaway ne zanima realizam u glumi i konstrukciji scene, pa svakim prolazom u

ART FILM, DRAMA

UK, FR | 1989 | 124 MIN

DISTRIBUCIJA: Park Circus

REŽIJA: Peter Greenaway

IGRAJU: Richard Bohringer, Michael Gambon, Helen Mirren, Alan Howard, Tim Roth

novi prostor mijenja scenografiju, osvjetljenje i dominantni kolorit, kako bi naglasio emotivno stanje likova. Fascinantni kostimi Jean-Paula Gaultiera inspirirani korzetima i ogoljenim konstrukcijama svojim dizajnom upućuju na klopku u koju su likovi uhvaćeni.

Albert Spica personifikacija je kapitalističkog neukusa: čovjek opsjednut žderanjem i pranjem ruku, zgrtanjem novca i posjedovanjem, koje koristi kako bi ostale podčinio u pokornost. *Kuhar, lopov, njegova žena i njezin ljubavnik* stoga funkcionira kao alegorija Britanije Margaret Thatcher, ali i neoliberalne kapitalističke pohlepe, koja je 1980-ih postala standard diljem svijeta.

Greenawayev film prikazujemo za usporedbu s Guadagninovim *Sve, i kosti*, koji se također oslanja na metaforu kanibalizma kako bi progovorio o duhovno opustošenom krajoliku osamdesetih, ali i zbog pažnje koje posvećuje modi, dizajnu i referencama na slikarstvo (npr. *Ja sam ljubav, Rasprskavanje*).

COMPRESS / REPRESS

Luca Guadagnino:
Skrivene ljubavi

UTORAK | 25.3.

MELISSA P.

Petnaestogodišnja Melissa sramežljiva je djevojka, koja živi s majkom i bakom. Nakon neugodnog prvog seksualnog iskustva sa simpatijom iz razreda, Melissa će krenuti u istraživanje vlastite spolnosti, tražeći ljubav na pogrešnim mjestima.

Melissa P. adaptacija je romana *100 poteza četkom prije spavanja* iz 2003., pseudo-autobiografskog djela Melisse Panarello u kojem je opisala svoje turbulentne tinejdžerske godine. Zbog senzacionalističkog sadržaja roman je u Italiji bio književni skandal i senzacija (na hrvatski je preveden iste godine), pa je i njegova ekranizacija bila pitanje vremena.

Unatoč tome što nije imao osobito mišljenje o predlošku, Guadagnino je pristao na adaptaciju, dijelom i zato jer je nastajala u američkoj produkciji. To mu se naposljetku obilo o glavu, jer su se predstavnici studija Sony upletali u snimanje i u kreativne odluke. Guadagnino je adaptaciji pristupio inspiriran radom francuske psihoanalitičarke Françoise Dolto i njezinim teorijama o pre-

EROTSKA DRAMA, FILM O ODRASTANJU

IT, ES | 2005 | 98 MIN

DISTRIBUCIJA: Park Circus

REŽIJA: Luca Guadagnino

IGRAJU: María Valverde, Fabrizia Sacchi, Primo Reggiani, Nilo Mur, Elio Germano, Letizia Ciampa, Davide Pasti, Alba Rohrwacher, Geraldine Chaplin

dodžbi tijela među djecom i adolescentima, no dramaturgiju postepenog stjecanja osobne autonomije kroz istraživanje spolnosti morao je zamijeniti moralizatorskom pričom o poročnosti seksa i Melissinu konačnom isкупljenju.

I sa svime time na umu, *Melissa P.* je otvorenim tematiziranjem seksualnosti i žudnje prilično odskakala od čednosti srednjostručaškog filma 2000-tih, a kompleksan, cjelovit i neosuđujući pristup ovim temama (p)ostat će konstanta Guadagninova opusa

SRIJEDA | 26.3.

IZAZIVAČI

Challengers

SPORTSKA DRAMA, ROMANSA
US | 2024 | 131 MIN
DISTRIBUCIJA: Blitz
REŽIJA: Luca Guadagnino
IGRAJU: Zendaya, Josh O'Connor,
Mike Faist

Tashi je nekada bila vrhunska tenisačica, a danas radi kao profesionalna trenerica. Udana je za Arta, teniskog šampiona čiju je karijeru omeo niz sportskih neuspjeha. Priliku za povratak vide u sudjelovanju na izazivačkom natjecanju u New Rochelleu, no na njemu se iznenada pojavljuje Patrick, Artov najbolji prijatelj iz studentskih dana s kojim oboje imaju složen odnos. Igre među likovima krenut će i izvan teniskog terena.

Tek što smo navikli na meditativni tempo Guadagninovih filmova pojavili su se *Izazivači*: dinamična, nabrijana i napaljena sportska romansa, koja svojom pripovjednom strukturom, montažom, kamerom i glazbom predstavlja dobrodošlu varijaciju unutar dosadašnjeg opusa. *Izazivači* nas u priču uvode nekoliko setova prije velikog finala: usred natjecanja s visokim ulozima, koje sudionici može revitalizirati ili pokopati karijeru. No događaji koji su prethodili meču izlažu se nelinearno, kroz kombinaciju događaja iz davne i recentne prošlosti, koji objašnjavaju povijest odnosa među likovima i emocionalne

intrige koje se odvijaju na korak izvan teniskog terena, prije nego što u spektakularnom finalu postanu dijelom tekme.

Guadagnino je zahvaljujući vještom scenariju Justina Kuritzkesa, nadahnutoj montaži Marca Coste i iznenađujuće dinamičnoj kameri Sayombhua Mukdeeproma svoj interes za tjelesnost i senzualnost podigao na sljedeću razinu, pri čemu je koreografija filmskih izražajnih sredstava analogna koreografiji žudnje i sporta. Pritom su mu od velike pomoći bili i Trent Raznor i Atticus Ross, čiji energičan tehno-soundtrack naglašava kompetitivnost među likovima, a teniski teren pretvara u plesni podij. Rezultat je zabavno i pametno prožimanje sportskog filma i romanse, u kojem se žar kompetitivnosti ističe kao dodirna točka ljubavnih i sportskih igara.

Spomenuti treba i glumačku kemiju Zendaye, Josha O'Connora i Mikea Feista, koji su svoje likove odigrali vješto balansirajući humor, koreografiju i emocije.

ČETVRTAK | 27.3.

ZA MOJU SESTRU!

À ma sœur!

FILM O ODRASTANJU
FR, IT | 2001 | 86 MIN
DISTRIBUCIJA: Hollywood Classics
REŽIJA: Catherine Breillat
IGRAJU: Anaïs Reboux, Roxane Mesquida,
Liberio De Rienzo, Arsinée Khanjian,
Romain Goupil, Laura Betti

Dvije sestre provode ljetne praznike s roditeljima. Petnaestogodišnja Elena samopouzdana je, seksualno iskusna i uvijek raspoložena za flert – posve suprotna svojoj dvije godine mlađoj sestri Anaïs, koja bijeg od nesigurnosti pronalazi u hrani. Dosađujući se u francuskom obalnom gradiću upoznaju Fernanda, nešto starijeg talijanskog studenta prava, koji će slatkorječivim obećanjima krenuti zavoditi Elenu.

Za moju sestru! jedan je od najpoznatijih filmova Catherine Breillat, francuske provokatorice koja je u svome opusu sustavno istraživala pitanja ženske tjelesnosti, seksualnosti, žudnje i srama koji ih često prati. Stoga nije neobično da se često vraćala žanru filma o odrastanju, lišavajući ga celofana nostalgije i romantike koji obično čine njihov sastavni dio.

Fernandova slatkorječivost i mačizam razotkrivaju se kao jedan od diskursa podčinjavanja i iznudičavanja žena (ponekad i uz njihovo suučništvo), prizori nagosti i prvih seksu-

alnih iskustava eksplicitni su, ali ne nužno erotični, a režija intimnih prizora izborom perspektive i planova snimanja, kadriranjem i trajanjem izbjegava zamke tzv. „muškog pogleda“. Time također omogućava distancu, ali i naglašava ulogu gledatelja kao uljeza/prijestupnika/voajera.

U Breillatinu stilu nema političke korektnosti: njezine protagonistice nisu ni žrtve niti junakinje, a njezini filmovi ne podučavaju, nego konfrontiraju, uznemiruju umjesto da uzbuđuju, zbog čega odolijevaju filmskim i društvenim trendovima.

Prizak ljetne dokolice, zavoda i obiteljske dinamike u *Za moju sestru!* dijametralno je suprotan od primjerice *Zovi me svojim imenom*. No Guadagnino je izjavljivao kao cijeni Breillatin kompleksan pristup tjelesnosti te „snagu kojom pogledom [kamere] komunicira osjećaj posjedovanja“ u tretmanu erotike. Film je poznat i pod međunarodnim nazivom *Debeljuca* (*Fat Girl*).

PETAK | 28.3.

RASPRSKAVANJE

A Bigger Splash

Na izoliranom talijanskom otočiću daleko od javnosti *rock* zvijezda Marianne Lane oporavlja se od operacije glasnica sa svojim partnerom Paulom. No ljetno dokoličarenje poremetit će Harry, njezin dugogodišnji prijatelj i bivši ljubavnik, koji ih nenajavljeno posjećuje u društvu kćeri Penelope. Pod utjecajem Harryjeve preplavljujuće energije, zatomljeni osjećaji na površinu će izletjeti uz veliki prskaj.

Guadagninovo *Rasprskavanje* prerada je Bazena (*La piscine*, 1969), erotičnog *neo film noir*a Jacquesa Deraya u kojem su se na suncu Azurne obale pržili Alain Delon i Romy Schneider. Iako vjerno slijedi zaplet originala, Guadagnina više zanimaju ambijent, lokacije i atmosfera nego žanrovska pravila. Pritom se motivima i pristupom otvoreno referira na Davida Hockneya, po čijoj je antologijskoj slici *A Bigger Splash* i odabrao ime.

Gledatelj Hockneyeve slike će, zbog mirnoće kompozicije, tek naknadno postati svjestan odsutnosti skakača po čijem je prskaju djelo

DRAMA

IT, FR | 2015 | 124 MIN

DISTRIBUCIJA: MCF

REŽIJA: Luca Guadagnino

IGRAJU: Tilda Swinton, Ralph Fiennes, Dakota Johnson, Matthias Schoenaerts

nazvano. Guadagnino slijedi istu logiku, pri čemu Harry ima ulogu skakača koji remeti dokonu atmosferu luksuznih vila, terasa i bazena, a i njegova će sudbina biti usko vezana uz tajnu slike. Skok se pritom reflektira i na logiku pripovijedanja, pa će ljetno „ovdje i sada“ biti poprsano fragmentima prošlosti, *flashbackovima* koji će postepeno otkrivati pravu prirodu ljubavnog četverokuta, dok se njegovi likovi prže na suncu. (Spomenimo i to da će sličan dramaturški postupak odstupanja od kronologije Guadagnino kasnije primijeniti i u *Izazivačima*.)

Guadagninov izbor glumaca po atraktivnosti nimalo ne zaostaje za originalom, a posebno se ističe Ralph Fiennes u za sebe netipičnom nastupu prepunom dionizijeve energije. Ukratko, riječ je o aromatičnom i zabavnom filmu, s izvršnim glumcima, dopadljivim lokacijama i vrsnom karakterizacijom likova, koji sadrži ono najbolje od Guadagninovih estetskih i tematskih preokupacija.

DUBOKO CRVENO

Luca Guadagnino:
Skrivene ljubavi

SRIJEDA | 2.4.

PROTAGONISTI

The Protagonists

Godine 1994. Veliku Britaniju šokiralo je ubojstvo Mohameda el-Sayed, 44-godišnjeg radnika u restoranu i oca obitelji, koje su počinila dva 19-godišnjih mladića uvjerena da će tako zapeti za oko britanskim specijalcima. Nekoliko godina kasnije o navedenom se slučaju snima film.

Protagonisti su režijski prvijenac 29-godišnjeg Luce Guadagnina. Riječ je o dekonstruiranom trileru ili meta-detektivskom filmu u kojem rekonstrukcija zločina služi kao početna točka za istraživanje šireg društvenog konteksta. Film propituje što neke ljude čini zločincima i ubojicama, a druge žrtvama, a pritom izbjegava zamke u prikazu jednih i drugih (romantizacija, viktimizacija).

Odlukom da gledamo „making of“, a ne fikcionalizaciju stvarnih događaja problematizira se etičnost prikaza ovakvih tema u medijima i na filmu, stavljajući pod lupu kulturnu fascinaciju zlikovcima i nasilnim zločinima.

DETEKTIVSKI FILM

IT | 1999 | 87 MIN

DISTRIBUCIJA: Surf Film, Cineteca di Bologna

REŽIJA: Luca Guadagnino

IGRAJU: Tilda Swinton, Andrew Tiernan, Claudio Gioè, Paolo Briguglia, Michelle Hunziker, Jhelisa, Laura Betti

Premijerno prikazan na festivalu u Veneciji, *Protagonisti* su tijekom godina izbljedjeli iz sjećanja, a i redatelj ga se odriče kao mladenački „porod od tmine“. No iz današnje perspektive, kada žanr *true crime* (stvarni zločini) doživljava boom na streaming-servisima, u *podcastima* i književnosti, Guadagninov film djeluje aktualnije nego u vrijeme svoje premijere.

Kombinacijom dokumentarnih i igranih metoda snimanja te živahnim brisanjem granica među žanrovima i rodovima *Protagonisti* se uklapaju u postmodernu estetiku 1990-ih, najavljuju Guadagninovu otvorenost stilskim eksperimentima, a označili su i početak suradnje s Tildom Swinton, koja će se pojaviti u nekoliko kasnijih filmova.

U programu prikazujemo prošlogodišnju restauraciju Bolonjske kinoteke.

ČETVRTAK | 3.4.

TRI LICA STRAHA

I tre volti della paura

HOROR, OMNIBUS
IT, FR | 1963 | 96 MIN
DISTRIBUCIJA: Films sans frontières
REŽIJA: Mario Bava
IGRAJU: Boris Karloff, Mark Damon, Michèle Mercier, Susy Andersen, Lydia Alfonsi, Glauco Onorato, Jacqueline Pierreux

Omnibus od tri nepovezane priče strave. *Telefon* govori o djevojci koju pozivima terorizira nepoznati progonitelj željan osvete. *Wurdulak* govori o starcu iz zabačenog srpskog sela, čija obitelj sumnja da se preobrazio u nemrtvo biće iz naslova. *Kap vode* prati medicinsku sestru koja krađe prsten vidovnjakinje preminule za vrijeme seanse, s fatalnim posljedicama.

Mario Bava majstor je trilera i filma strave, čiji utjecaj seže izvan žanrovskih granica. U *Tri lica straha* do izražaja dolazi njegovo umijeće stvaranja atmosfere kroz osvjetljenje, bogati kolorit i pažljivo oblikovanje zvuka, ali i vještina skiciranja intrigantnih, moralno ambivalentnih likova koji se opiru ukalupljanju u pozitivce i negativce, što im daje dobrodošlu dozu životnosti. U *Telefonu* i *Kapi vode* ljudske mane kao što su ljubomora i pohlepa doživljavaju nadnaravnu kaznu, dok *Wurdulak* motive narodnih predaja provlači kroz prizmu psihoanalitičkih ideja o nemogućnosti bijega od patologije nuklearne obitelji.

Bavin film svojevremeno je ostvario slab rezultat na talijanskim blagajnama, a za američko tržište premontiran je u verziju pod naslovom *Black Sabbath* (*Crna misa*), po kojoj je i danas poznat. U njoj je promijenjen redoslijed priča, izbačene su reference na lezbijstvo i prostituciju iz *Telefona*, a inovativno korištenje zvučnih efekata zamijenjeno je konvencionalnijim glazbenim rješenjima.

Tri lica straha danas se ubrajaju među najbolje horore svih vremena, njihov utjecaj vidljiv je među ostalima i u Coppolinom *Drakuli* (1992), Cravenovu *Vrisku* (1996), a strukturom je navodno inspirirao Quentina Tarantina i Rogera Averyja na ranu verziju *Paklenog šunda* (1994). Luca Guadagnino ubraja ga među svoje omiljene talijanske filmove: „Bavin kapacitet za inovativnost i predivan osjećaj za filmsko i dalje predstavljaju važnu lekciju svima koji se žele približiti kinematografiji kroz vrijednosti samog jezika filma“.

PETAK | 4.4.

SUSPIRIA

HOROR
IT, US | 2018 | 152 MIN
DISTRIBUCIJA: Discovery film
REŽIJA: Luca Guadagnino
IGRAJU: Dakota Johnson, Tilda Swinton, Mía Goth, Angela Winkler, Ingrid Caven, Sylvie Testud, Jessica Harper, Chloë Grace Moretz

Njemačka jesen, kasnih 1970-ih. Dok ulicama Berlina bijesni histerija oko gerilskih akcija grupe Baader Meinhof, mlada Amerikanka Susie Bannion stiže u ekskluzivnu Plesnu akademiju Markos. Nad svakodnevicom škole nadvio se tajanstveni nestanak studentice Patricije Hingle, koja je tvrdila da nastavno osoblje čine vještice. No Susie se ne da smesti, a svojom će audicijom oduševiti ravnateljicu Madame Blanc.

Vjerojatno jedini suvisao način da se napravi *remake* filma toliko stilski specifičnog kao što je Argentova *Suspiria* (1977) je krenuti u posve drugačijem smjeru. Upravo to napravio je Luca Guadagnino: dok je svaki kadar Argentove noćne more vrištao primarnim bojama u Technicoloru, Guadagnino se odlučio za jesenski kolorit Fassbinderovih filmova, kojim dominiraju prigušene i zagasitije zemljane nijanse.

Guadagnino je priču ambijentirao u društveno-političku klimu tzv. njemačke jeseni, pri čemu zaplet odražava teme koje su tero-

rističke akcije RAF-a aktualizirale otmicama, napadima i političkim atentatima: zloraba moći, nacionalna krivnja i oprost te fascinacija karizmatičnim vođama u vremenu društvenih previranja, od diktatora do terorista. Stoga i plesna predstava *Volk* (narod) u kojoj Susie nastupa upućuje na borbu između koreografinosti tijela, duša i slobodne volje pojedinca i naroda.

Guadagninova *Suspiria* stoga nije samo varijacija na Argentov original, nego ambiciozan horor s vlastitom upečatljivom estetikom i tematskim sklopovima. U duhu Fassbinderovih *Gorkih suza* *Petre von Kant* (1972), gotovo sve uloge u filmu odigrale su žene: Dakota Johnson, Mía Goth te Tilda Swinton, koja u maniri prave vještice tumači čak tri lika. Melankoličnu glazbu skladao je Thom Yorke, pjevač grupe Radiohead.

SUBOTA | 5.4.

DUBOKO CRVENO

Profondo rosso

HOROR, TRILER

IT | 1975 | 126 MIN

DISTRIBUCIJA: IntraMovies

REŽIJA: Dario Argento

IGRAJU: David Hemmings, Daria Nicolodi,
Gabriele Lavia, Macha Méril, Clara Calamai

Jazzist Marcus Daly svjedok je okrutnog ubojstva Helge Ulmann, vidovnjakinje koja tijekom javne seanse uspostavlja psihičku vezu s opasnim psihopatom. Dok policija neuspješno traga za ubojicom, Dalyja muči zagonetni nestanak slike koji je vidio pri ulasku u stan ubijene, stoga kreće u istragu prije nego li i sam postane žrtvom.

Dario Argento se, uz Marija Bavu, često navodi kao otac *gialla*, specifično talijanske žanrovske struje urbanih *mysteryja* naglašene estetike, erotizma i nasilja, prepoznatljivih po često suludim zapletima koji se oslanjaju na zagonetke u percepciji. *Duboko crveno* spada među Argentove najuspješnije filmove, a u njemu je stilsko i tematska obilježja žanra doveo do vrhunca.

Od samoga početka, u kojem se poziva na jazz-improvizacije, teatralnost kazališta i iracionalnost vidovitosti, Argento upućuje gledatelja da ne obraća toliko pozornost na koherentnost naracije koliko na dojam koji ostavljaju elaborirani režijski postupci.

Argentova fluidna kamera kao da ima vlastiti život: klizi prostorom oponašajući perspektivu ubojice stvarajući osjećaj stalne prijetnje, a iznenadni montažni rezovi i promjene planova zasijecaju kadrove neumoljivo poput ubojičine satare.

David Hemmings gotovo je ponovio svoju ulogu iz *Povećanja* (1966), no ovoga puta lišen Antonionijeva egzistencijalističkog konteksta. Ipak, Argentovo larpurlartistički samosvjesno inzistiranje na visceralnim senzacijama *Duboko crveno* gotovo uzdiže na razinu meta-trilera.

U Guadagninovu opusu tragovi Argentove crvene vide se u oslanjanju na izražajnost dekora i intruzivne glazbe za dočaravanje emocionalnih stanja (npr. Trent Reznor i Atticus Ross u *Izazivačima*), a sličnosti se mogu uočiti i u odjavnoj špici *Zovi me svojim imenom*, srećom lišene lokve krvi. U programu prikazujemo restauriranu redateljsku verziju filma u talijanskoj sinkronizaciji.

IMPRESSUM

IZDAVAČ

Centar za kulturu i film
Augusta Cesarca
Ilica 227, 10000 Zagreb

RAVNATELJICA

Maja Jurić Ivoš

VODITELJ FILMSKIH

PROGRAMA, TEKSTOVI
Mario Kozina

DIZAJN

Studio Šesnić&Turković
Klara Zaher

TISKARA

Kerschoffset

NAKLADA

600

CentarCesarec

KinoKinoteka

GRAD ZAGREB

Croatian
Audiovisual
Centre
Hrvatski audiovizualni centar

Centar za kulturu i film

Agencija Cesarec

EUROPA
CINEMAS
Creative Europe MEDIA

medijski pokrovitelji:

